

Polón Peba Mórrag Epesus Sos Pamkolpamđó Ngaensingül Bóktan

Epesus Eisia prrobinsan ngaensingül wirri basirr yarilürr. Polón ngyaben tonarrdó, Eisia darrü prrobins yarilürr, Rrom kinga ne bwób alngomól yarilürr. Errkyá ene prrobins Tórrki kantrri kugupidüma, Eisia Maenor kugupidü. Kolosi wirri basirr ta ene prrobins kugupidü yarilürr. Epesusüm darrü wirri agurr obae godón [ótók] müót yarilürr, ene kol godankü, ngi Arrtemis (Apostolab Tórrmen 19:23-41).

[Apostol] Pol Epesusüm ngyaben akó bóktan amgol yarilürr nis pailüm akó aüd melpal (Apostolab Tórrmen 19:1-20:1, 30-31). Wa ini peba mórrag Epesus sos pamkolpamđó ugón wialómórr, wa tümün müótüdü pamzan ngyabelórr, aprrapórr Rrom wirri basirrdü. Pol ola amkoman tümün müótüdü koke ngyabelórr, wa popa müótüdü ngyabelórr, sein sye-i amelórrón gazirr pamab tangdó (Apostolab Tórrmen 28:16, 30). Oya gómdamal gaodó kwarilürr oya angónóm. Wa ola yarilürr ini pail ngarkwatódó 61-62 Kerrison amtómól kakóm.

Ini tonarrdó Pol ta tóba peba mórrag wibalómórr Kolosi sos pamkolpamđó, Pilipi sos pamkolpamđó, akó oya gódam Pilimonka. Darrü pama, ngi Tikikus, ini peba mórrag Epesus

pamkolpamdó idódürr.

Pol abün sos pamkolpambóka umul yarilürr Epesüsüm, a wa ma yawal bóktan koke wialómórr ini peba mórragdó, wa ngibürr peba mórragdózan wibalómórr. Zitülkus módogá, oya ubi aprrapórr igó yarilürr, ngibürr sos pamkolpama, Epesüs minggüpanan nidi nyaben kwarilürr, ta ini peba mórrag ki etóngrre.

Ini Peba Mórragan Bóktan Zono Módágako:

- A. Ini peba mórragan tapaku bóktan 1:1-2
- B. Kerriso akó sos pamkolpam 1:3-3:21
 - 1. God mibü bles tirre Kerrisokama 1:3-14
 - 2. Polón tóre 1:15-23
 - 3. Büdüldügabi ama arróldó 2:1-9
 - 4. Zu pamkolpam akó Zu-koke nidipko, i dabyórrünako Kerrisokama 2:11-22
 - 5. Polón zaget ibünkü, Zu-koke nidipko 3:1-13
 - 6. Polón darrü tóre Epesüs sos pamkolpam-abkü 3:14-21
- C. Küsíl nyaben Kerrisoka 4:1-6:20
 - 1. Yesun amkoman angun pamkolpam tibiób dabyórrünako 4:1-16
 - 2. Küsíl nyaben Yesu Kerrisoka 4:17-32
 - 3. Zyóndü nyaben 5:1-20
 - 4. Ngibürr kopoa ia tórrmen tulmil ki tómbapón kwarile 5:21-6:9
 - a. Morwal akó konggal 5:21-33
 - b. Olmal akó aipalabal 6:1-4
 - c. Leba zaget kolpam akó ibü wirri pam 6:5-9

5. Blaman büb adlang elklaza, God mibü ne
elklaza tulinóp satanidü bóka bamgünüm
6:10-20

D. Dómdóm alakón bóktan *6:21-24*

Ini Peba Mórragan Tapaku Bóktan

¹ Ka, Pol, ini peba mórrag kótó wialómdóla.
Ka Kerriso Yesun [apostolóla] Godón ubidügab.

Ka yabüka wialómdóla, Godón pamkolpam
nidipakla Epesus wirri basirrdü akó Kerriso
Yesun metat nidi amkoman angundakla oyaka
dabyórrünzanakla.

² Ka tóredóla, [gail tonarr] akó moboküpü
paud sab yabüka asi ki namülam God mibü
Abdögab akó [Lod] Yesu Kerriso.

God Mibü Bles Tirre Kerrisokama

³ Mi blamana oya yagürnórre, mibü Lod Yesu
Kerrison God akó Ab. Wa mibü bles tirre
Kerrisokama blaman morroal elklaza aliónde
samuan ngarkwatódó kwitüm bwóbdügabi.

⁴ Ene wa ngaen ini tüp tónggapón küsil
nóma yarilürr, God mibü ngaen-gógópan sil-
ianórr Kerrisonme, tóba [kolkal] pamkolpamóm
bainüm, tibi-tibi amarrón tóbankü, kolae-
koke tóba obzek kwata. Godón [moboküpü
ubi] mibükamóm yarilürr. ⁵ We ngark-
watódó, wa ngaensingül gyagüpitótók esenórr
mibü bórreanóm tóbanan olmalzan Yesu Ker-
risokama, tóba bagürwóm akó ubi ngarkwatódó.

⁶ Wa ene kla tónggapónórr mibü oya agürüm
oya ne wirri kómól gail tonarre. Wa mibü ene
wirri gail tonarr tókyenóp, mi oya moboküpü
Olomdózan dabyórrünakla. ⁷ Tóba Oloman

óean bókandóma, God mibü [aurdü semanórr], ene wa, mibü kolae tonarr barrgonórr. Ini Godón wirrian gail tonarrran ngarkwatódóma.

⁸ Wa mibü ene gail tonarr tókyenóp ngaru bapón-koke, blaman [wirri gyagüpítótók] akó [küp amzyatömpükü]. ⁹ God morroal bagürwóm yarilürr mibü umul-umulan ngibtanóm, oya kwindü anikürrün angrirrün bóktan ia yarilürr. Wa ini bóktan zagetan ngitanórr Kerrisokama. ¹⁰ Ini angrirrün bóktan móðoga: Oya angrirrün tonarrdó God sab blaman kla darrpan pokodó simarrue, kwitüdü ne elklazako akó tüpdü ne elklazako, akó Kerriso sab ibü singüldü pam yarile.

¹¹ God kibü, [Zu pamkolpam] nidipakla, ta silianórr Kerrisokama tóba pamkolpamóm bainüm, zitulkus wa ngaen gyagüpítótók esenórr kibü aleanóm, tóba bókam bagósórrón bóktan ngarkwatódó. Wa blaman kla tómbapónóm bainda tóba gyagüpítótók akó ubi ngarkwatódó. ¹² Ene igósüm, ki oya [wirri kómal zyón] agür kwarilo, kidi, Zu is nidipakla, ngaensingül nidi [gedlóngóm bainóp] Kerrisoka. ¹³ Akó yadi, Zu-koke nidipakla, God yabüka ta tóba timam ingrinürr Kerrisokama, e amkoman bóktan nóma barrkrrurrü akó amkoman bangun pamkolpamóm nóma bainarre. Ene amkoman bóktan móðoga, ene zidbain ne [Morroal Bóktana] sidódürr. God yabüka ne timam ingrinürr móðoga, Godón Samue, God ne [alkamül-koke bóktan] ingrinürr. ¹⁴ Godón Samu alkamül-koke bóktanzana igó, God sab

mibü blaman elklaza tülirre, wa ne alkamül-koke bóktan ingrinürr. Godón Samu ene alkamül-koke bóktanzana, kókó God sab ibü aurdü amóne, oya nidipko. Ene igósüm, pamkolpama oya wirri kómal zyón ki yagürnüm.

Polón Tóre

¹⁵ We zitülkusdü, ka Godón eso akyandóla. Ene tonarrdógab, ka arrkrrurrü wagó, e amkoman angundakla Lod Yesun akó yabü moboküpü ubia blaman Godón pamkolpamdó, ¹⁶ ka koke bólearró Godón eso akyanóm yabünkü, ka tóre nómá bakodóla yabünkü. ¹⁷ God mibü Lod Yesu Kerrison Gode akó wirri kómal zyónpükü Aba. Ka tóredóla, wa yabü tóba Samu ki nókyerre, sab yabü wirri gyagüpítótók nótó nókyerre akó Godón okaka simzazile yabüka. Ene igósüm, e oyabóka wirri umul kwarilo. ¹⁸ Akó ka tóredóla, God yabü gyagüpítótók tapakue, igósüm e umul kwarilo wagó, e laró klamóm ki gedlóngóm bain kwarila, wa yabü ne klamóm ngibaunürr. Akó e umul iade kwarilo wagó, oya ngaru bapón-koke wirri kómal elklaza larógako, wa tóba pamkolpam ne alkamül-koke bóktan aliónda. ¹⁹ Akó e umul iade kwarilo wagó, oya arüng iazan wirria, blaman ngibürr arüng ne arünga arrgrratóda. Ene arünga mibüka zagetóda, amkoman nidi bangundakla. Ini dadan wirri arünga, ²⁰ wa Kerrison ne arüngi irsümülürr büdüldügabi akó wa oya we mórran-mórran yónürr ene wirri pabodó tóba tutul tangdó kwitüm bwóbdü. ²¹ Errkya Kerriso ola balngomólða wirri kwitüdü ibükagab, blaman [anerru] akó samu, arüngi

nidi balngomóldako. Akó oya ngi wirriana blaman ngidügab, pama darrü olom ne ngi ngyesilda, wata ini tüpdü koke, akó elnga tüpdü ta inzan. **22** God blaman elklaza oya wapór-o lorodó irrbünürr* akó oya singüldü pamzan ingrinürr blaman kla balngomólóm sos pamkol-pamabkü. **23** Sos pamkolpam Kerrison bübako akó Kerriso ibü singüle. I byamrókórrónako Kerrison arüngpükü. Kerriso watóka blaman kla arról akó arüng nótó aliónda blaman kwata.

2

Büdüldügab Ama Arróldó

1 Yadi, e ngaen büdül koralnórró samuan ngarkwatódó, zitulkus e gida amgün akó kolae tonarr tómbapón koralnórró. **2** Ene tonarrdó, e tüpan pamkolpamzan ngyaben koralnórró, ibü kolae kwat mamoande. Akó e ene singüldü samuan kwat mamoan koralnórró, kolae samu nótó balngomólda, pülpül akó tüp ibü aodó. Ene samu, [satani], errkyia ibü moboküpüdü zagetóda, Godón bóktan koke nidi arrkrrudako. **3** Mi blamana ngaen ibü aodó ngyaben koralnórró, mibiób kolae büban ubi mamoande, we kla tómbapónde, mibiób kolae ubi akó gyagüpítótókdógabi ne klamko. Mi kolae tonarr pamkolpamzan tóbabótórró, ngibürrazan kainóp. We ngarkwatódó, mi inzan pamkolpam koralnórró, God wirri ngürsil

* **1:22** Ini bóktanan küp módóga: God blaman elklaza [ut-ut ninóp] akó Kerrison iliönürr balngomólóm. **1:22** Wórr Peba
8:6 **1:23** Kolosi 1:18

nibióbka yarilürr. ⁴ A Godón gyaur tonarr ngaru bapón-kokea akó oya wirri [moboküpdü ubi] mibükamóm yarilürr. ⁵ We zitülkusdü, wa mibü arróldó simarrurr Kerrisokü, enana mi büdül nóma koralnórró samuan ngarkwatódó mibü gida amgün tulmilabme. Ene Godón Igail tonarrdógabi] e zid bairrünakla. ⁶ Akó God mibü sirsinürr Kerrisokü akó mibü mórran-mórran tinóp usakü kwitüm bwóbdü. God ini kla tómbapónórr, wa mibü nóma datinóp Kerrisoka. ⁷ Ene igósüm, wa sab elnga tonarrdó oya ngaru bapón-koke gail tonarr emtyene, blaman ngibürr gail tonarr ne gail tonarra arrgrratóda. Wa mibüka ene gail tonarr kuri tómyerre morroal tonarre Kerriso Yesukama. ⁸ Zitülkus módóga, ene Godón gail tonarrdógabi e zid bairrünakla, yabiób amkoman bangundügabi. Ene igó kokea igó, e darrü kla tónggapónarre Godón yabü zid bainüm, a yabü zidbain Godón Igaur klame]. ⁹ God yabü koke zid ninóp yabiób térrmendógabi, igósüm darrü oloma koke ki ikub bagür yarile. ¹⁰ Zitülkus módóga, God mibü wató tómbapónórr mi ne ngarkwatódómakla: mibü Kerriso Yesuka dabyóndi, wa mibü tómbapónórr morroal térrmen tómbapónóm, wa ne kla irrbünürr singül kwata mibü tómbapónóm.

*Zu Pamkolpam akó Zu-koke Nidipko, I
Dabyórrünako Kerrisokama*

¹¹ We ngarkwatódó, gyagüpi zomalam e ngaen ia kwarilnürrü. E Zu kolpamzan koke tóbabótórró akó Zu pamkolpama yabü inzan

ngibliandako wagó, [gyabi sopae singgalgórrón]-koke pamkolpam. I tibiób inzan ngiblian-dako wagó, gyabi sopae singgalgórrón pamkolpam. I ini clamankwata ikub bagürdako, enana pama ini kla tómbapóndako enan tibiób bübdü. ¹² E gyagüpi zomalam igó, ene tonarrdó e Kerrisoka dabyórrün koke koralnórró. E nanabwób koralnórró Isrrael Müótüdüğabi. E mogob pamkolpam koralnórró akó God ne [alkamül-koke bóktan] irrbünürr tóba [alkamül-koke tónggapórrón bóktandó], ene poko yabünkü koke kwarilürr. E zid-bainüm koke [gedlóngóm bain] koralnórró akó Godónbóka umul-kók koralnórró ini tüpdü. ¹³ Ngaen e aibwób koralnórró Godkagab, a erkyá ma, e Kerriso Yesuka dabyórrünzanakla, God yabü minggüpanan simarrurr tóbaka, Kerriso Yesun óedóma. ¹⁴ Zitülkus módóga, Kerriso tüób paud we sidódürr mibüka. Wa Zu pamkolpam ó Zu-koke nidipko, ibü darrpan kolpamóm we ninóp. Ngaen ene nis kobo tibiób alzizi boman namülnürri. Ene inzan yarilürr, wamaka darrü gria ibü bürrgrat yarilürr. Da Kerriso ene gri ilgatórr. ¹⁵ Wa ini kla tómbapónórr wa nóma narrótókórr. Wa Mosesón gida amaikürr, ene gi-dan blaman abün-abün gida bóktan pokopükü. Ene igósüm, wa darrpan küsil kobo tónggapóne ene nis kobodógabi, tóbaka dabyónüm. Inzan kwata wa paud sidódürr. ¹⁶ Akó wa ene gida amaikürr, igósüm wa ene nis kobo darrpan bübdü ki tüdüde akó Godkü ki gódam bangurre, krrosdó narrótókde. Oya krrosdó

büdülanbókamde, i myamem tibiób koke alzizi bu manikdamlı. ¹⁷ Kerriso we tamórr akó Morroal Bóktan paudankwata büdrrat yarilürr yabüka, aibwób nidi kwarilürr Godkagabi, akó kibüka, minggüpanan nidi kwarilürr Godka. ¹⁸ Oyabókamde mi blaman, Zu pamkolpam akó Zu-koke nidipko, gaodómakla Ab ngorram ainüm oya Samudüma.

¹⁹ Da módóga, e, Zu-koke nidipakla, myamem mogob ó nanabwób pamkolpam kokeakla, a e ma errkyä darrpan kobodómakla Godón pamkolpampükü akó e ta oya müót pamkolpamakla. ²⁰ E müótzanakla akó [apostol] ó [prropet]* ene müótan zitülzanako. Akó Kerriso Yesu tüób ene müótan zirrgüpü ingülküpa. ²¹ Wa tüób módóga ene dudu müót nótó amoanda akó oyabókamde ene müóta wirri bainda [gyabi müótüm] bainüm Lodónkü. ²² Akó oyaka dabyórrünzanakla, e ta balmelórrónakla ngibürr amkoman bangun pamkolpampükü ngyaben marrgum bainüm, God ne klamdó ngyabenda oya Samudüma.

3

Polón Zaget Ibünkü, Zu-koke Nidipko

¹ We zitulkusdü, ka, Pol, Godka tóredóla. Ka tümün müótüdü pamla Kerriso Yesunkü, zitulkus ka [Morroal Bóktan] amgol namülnürrü yabüka, Zu-koke nidipakla, yabü morroalóm.

* **2:20** prropet: Abün Godón Bukbóka wirri umul pama igó gyagüpi tótókdako wagó, ini sosdó prropetbóka apónda, Ngaep Bukan prropetbóka koke. Ini prropeta Godkagabi bóktan azebdako.

² Ka amkoman angundóla wagó, e barrkrurrü wagó, God kürü küngrinürr ene zaget tónggapónóm yabü morroalóm. Wa kürü küngrinürr tóba [gail tonarrdóbabi]. ³ Ene wa, God ene kwindü anikürrün bóktan* pupo syónürr kürükä, kazan kuri wialóma äuden bóktan opore. ⁴ E ini oporzan bótangdakla, e gaodómakla amzyatóm igó, ka Kerrisonkwata kwindü anikürrün bóktanan [küp amzyatdóla]. ⁵ God ini kwindü anikürrün bóktan koke pupo syónürr pamkolpamdó, ngaen nidi ngyaben kwarilürr. A God ma ini ngyaben tonarrdó pupo syónürr tóba Samu-i [apostol] ó prropetódó,[†] tibi-tibi amarrón nidipako tóbankü. ⁶ Ini kwindü anikürrün bóktan módóga, Morroal Bóktandóma Yesunkwata, Zu-koke nidipko sab dadan morroal elklaza yazebrre samuan ngarkwatódó, Zu pamkolpampükü. I blaman darrpan bübako, akó i darrpan pokodómako, wa ne [alkamül-koke bóktan] ingrinürr, Kerriso Yesukama.

⁷ Ka ene Morroal Bóktanan zaget pamóm bairrü ene [gyaur kla] ngarkwatódó, Godón gail tonarr ne klame. Wa kürü ene kla kókyanórr tóba arüngan zaget ngarkwatódó kürükä. ⁸ Ka kari ngi enanla Godón pamkolpamdóbabi. A God ma kürü ini gail tonarr kókyanórr igó: Zu-koke nidipko, ibüka we Morroal Bóktan amgolóm, Kerrison mórrrelankwata bóktan. Ini mórrrel inzan wirriana, darrü olom babula küp

* ^{3:3} kwindü anikürrün bóktan, Mórrke-mórrke módóga: mystery. † ^{3:5} prropet: Ma müsirrga ain bóktan Epesus 2:20 ngakanke.

amzyatóm. ⁹ Akó God kürü ini gail tonarr kókyanórr igó: kakalande müsirrga ainüm blaman pamkolpamidó, God tóba kwindü anikürrün bóktan térrmendó ia ki ingrine. Ngaen zitüldügab kókó errkya, ini kwindü bóktan anikürrün yarilürr Godka, blaman elklaza nótó tómbapónórr. ¹⁰ Ene igósüm, God ini tonarrdó tóba abün-abün tulmili [wirri gyagüpitótók] pu-painda sos pamkolpamidóma ibüka, anerru akó abün-abün samu, arüngi nidi balngomóldako kwitüm bwóbdü. ¹¹ God ini kla tónggapónórr tóba bókam bagósórrón bóktan ngarkwatódó, zitül-babul akó solo-koke ne bóktane. Wa ene bóktan térrmendó ingrinürr mibü [Lod] Kerriso Yesukama. ¹² Mi gaodómakla Godón ngorram ainüm, gum-koke akó umuldi wagó, wa mibü aibóka koke tóngólórre, zitulkus mi Kerrisoka dabyórrünakla akó mi oya amkoman angundakla. ¹³ We ngarkwatódó, ka yabü batodóla, genggorrama yabü koke ki yazeb kürü azid aenganme yabünkü.‡ Zitulkus módoğa, kürü azid aenga yabü kwit bainda.

Polón Darrü Tóre Epesus Sos Pamkolpamabkü

¹⁴ We zitulkusdü, ka wakósingül alkamüldóla térem Aban obzek kwata. ¹⁵ Wa blaman zitül-zitülab Abe, kwitüm akó tüpdü. ¹⁶ Ka téredóla wagó, wa tóba Samudüma yabü moboküp ó gyagüpitótók wirri arüng nókyerre tóba ngaru bapón-koke [wirri kómal zyóndügabi].

‡ 3:13 Pol ini peba mórrag nóma wialómórr, wa tümün müótüdü yarilürr, zitulkus wa Morroal Bóktan Yesunkwata amgol yarilürr ibüka, Zu-koke nidi kwarilürr.

¹⁷ Ka tóredóla wagó, Yesu Kerriso tóba marrgu yabü moboküpdu tómbapóne yabü amkoman bangundügabi. Yabü [moboküpdu ubi] Godka akó ngibürr pamkolpamdo, God yabü ne moboküpdu ubi nokyenóp, yabü karrkukusan ngibtanda, wamaka müót aelorróna zitül kwitudü, ne zitülan talkuma buguandako tüpdü. E karrkukuszanzakla, ka tóredóla wagó, ¹⁸ e gaoandó kwarilo, blaman Godón pamkolpampükü, küp amzyatóm Kerrison moboküpdu ubi ia naduzan taptapa, kokrrapa, kwitüma, akó kukurua. ¹⁹ Akó ka tóredóla wagó, e oya moboküpdu ubi umul koralo, enana darrü olom gaodó kokea ene ubi dudu umul bainüm. Ene igósüm, e dudu barümürrün koralo Godón tórrmen tulmili.

²⁰ Mi oya ngi wirri kwitüm ki emngyelnórre, gaodó nótóke blaman elklaza tómbapónóm, mi ne elklazam batodakla ó mi ne elklazabkwata gyagüpi tótókdakla, akó abün elklaza ene tumum, ngaru bapón-koke. Wa gaodóma tóba arüng ngarkwatódó, mibü moboküpdu ne arünga zagetóda. ²¹ Mi, sos pamkolpam nidipakla, Godón ngi wirri kwitüm ki emngyelnórre Kerriso Yesukama blaman tonarrdó, metat-metat! [Amen].

4

Yesun Amkoman Angun Pamkolpam Tibióbka Dabyórrünako

¹ We ngarkwatódó, ka, tümün müótüdü pamzanla kólba zagetanme Lodónkü, yabü arüngi atodóla wagó, e inzan ngyaben koralónke

igó ngarkwatódó, God yabü ia ngibaunürr ngyabenóm. ² Blaman tonarrdó, e yabiób ngi tüp elókane akó mómóke koralónke, zao-zao bainane, akó yabiób darrpan-darrpanab kle-kle tonarr yazebam, yabü [moboküpdu ubizane] yabiób darrpan-darrpandóma. ³ Godón Samua yabü darrpan pokodó datinóp. Wirribóka bütanin koralónke metat dabyónüm paudüdü ngyabende, yabü ne pauda dabyónda. ⁴ E wata darrpan bübakla akó ene dadan Godón Samua yabüka ngyabenda. Wata e blaman-zan ngibaurrún koralnórró dadan elklazam [gedlóngóm bainüm], ene tonarrdó God yabü nóma ngibaunürr. ⁵ Wata darrpan [Lode], Yesu Kerriso, mi blamana oya amkoman angundakla, akó mi blaman [baptaes bairrúnakla] amtyanóm mi oyanakla. ⁶ Wata darrpan Gode ó wa tóba blaman pamkolpamab Abe, tóba blaman pamkolpam nótó bałngomólda, tóba blaman pamkolpamdóma nótó zagetóda, akó tóba blaman pamkolpamab bübdü nótó ngyabenda.

⁷ Mi darrpan-darrpan gyaur kla* kuri yazebrre Kerrisozan arrgratárr. ⁸ We ngarkwatódó, Godón Wialómórrón Bóktana enezan bóktanda wagó,

“Wa kwitüm nóma kasilürr,
wa abün [ut-ut bairrún] pamkolpam simar-
rurr tümün müótüdü iszan
akó wa tóba pamkolpam [gyaur kla]
nülinóp.”

* **4:7** gyaur kla wa darrü-darrü zagetbóka apónda Godónkü.
4:8 Wórr Peba 68:18

⁹ Da ene bóktan opor “kwitüm kasilürr,” küp ia laróga? Oya küp módoga: wa ta ngaengóngópan abinürr tüpan polko bwóbdü. ¹⁰ Ene nótó abinürr tüpan polko bwóbdü, wa tüób ene dadan oloma akó kwitüm we kasilürr, akó ene tumum, dudu bwób gwarranóm, tüp akó pülpül. ¹¹ Ene wató yarilürr, sos pamkolpam zaget kolpam nótó nülinóp, ngibürr [apostoll], ngibürr prropet, ngibürr kolpam [Morroal Bóktan] nidi amgoldako amkoman bangun-koke kolpamidó, ngibürr sos pamkolpam ngabkan pam, akó Godón Bóktan umulbain pam. ¹² Wa ini poko igósidi tónggapónórr, tóba pamkolpam gaodó byónüm tóba zaget tómbapónóm, igósüm Kerrison amkoman angun pamkolpam, Kerrison büb nidipako, ibü amkoman bangun dódórr ainüm. ¹³ Ini metat tómbapólalamke, kókó mi blamana dabirre amkoman bangundügabi akó Godón Olombóka umuldügabi. Akó kókó mi blaman samuan ngarkwatódó gaodó bairre. Akó kókó mi blamana inzan dudu bairre Godón ubi ngarkwatódó, wata Kerrisozan dudu bainürr Godón ubi ngarkwatódó. ¹⁴ Ene igósüm, mi myamem kari olmalzan koke koralo, popadan nibiób anensanen angónnda butzan, goblola ne kla amzazilsimzazil angóndako. Wóra myamem mibü koke alüngsalüng angón korrále. Ene wa, ilklió-bülión gyagüpitótóke pama myamem mibü koke ilklió tüliónórre apól k watódó tótókóm ibü abün-abün obae umulbaindügabi. ¹⁵ A mi ma ki dódórr bain kwarila blaman kwata Kerrison bübüm bainüm, singül nótóke. Mi ki dódórr bain kwarila

amkoman bóktan büdrratkü, mibü moboküpüdü ubizan mibü darrpan-darrpandóma. ¹⁶ Kerrison amkoman angun pamkolpam oya bübako. Wa tóba büb dódórr ainda. Kwók akó kwókan püós, i büb dayóndako akó arümdako. Ene dadan ngarkwatódó, blaman amkoman bangun pamkolpama tibiób zaget nóma tómbapondako, Kerrison büba dódórr bainda. Olgabi ene büba arüngüm bainda, pamkolpamab moboküpüdü ubi ibü darrpan-darrpandózanako.

Küsil Ngyaben Yesu Kerrisoka

¹⁷ We ngarkwatódó, ka Lodón ngidü yabü igó arüngi byaldóla wagó, myamem inzan ngyabengu, izan ngyabendako, Godónbóka umul-kók nidipako. I inzan ngyabendako, zitulkus ibü gyagüpitótók kúp-kokeako. ¹⁸ Ibü gyagüpitótók tümün kwatódómako, i bürgratónakó ene arroldógbabi, God ne kla akyanda, zitulkus i Godónbóka umul-kókako akó i ubi kokeako umul bainüm Godónbóka akó ibü karrkukus moboküpako arrkrugum. ¹⁹ I büód aengbóka amrükürrúnako, igósidi i tibiób büb kolaedó irrbünóp büódan tulmil tómbapónóm, igósüm metat abün-abün [kolkal]-koke tonarr tómbapónóm. Akó ibü wirri ubia ene tonarr tómbapónóm.

²⁰ A yadi, e ma inzan koke umul bainarre Kerrisonkwata! ²¹ Ka amkoman angundóla wagó, e oyabóka barrkrrurrü akó e oyaka dabyórrünzan korálñorró, i yabü umul tinóp igó ngarkwatódó, Yesuka ne amkoman bóktane. ²² I yabü umul tinóp yabü ngaep tonarr anólóm

mórrkenyórrzan, e ne kla tómbapónarre yabiób ngaep ngayabendó. Yabü ilklió bülión büban ubia yabü ngaep ngayaben kolae bain kwatódó simarrurr. ²³ I yabü umul ninóp wagó, God yabü gyagüpítótókan tórrmen tulmil küsil ki nirre. ²⁴ Akó i yabü umul ninóp küsil tonarr bamelóm mórrkenyórrzan, God ne kla tónggapónórr tóbanan obzeksyók ngarkwatódó. Ene tonarr amkoman dümdüma akó kolkala.

²⁵ We ngarkwatódó, myamem obae tizgu akó e wata amkoman poko büdrrat koralo yabiób darrpan-darrpandó, zitulkus mi blamana darrpan büb tónggapóndakla. ²⁶ “Ngürsila yabü noma azebda, kolae tonarr tónggapón-gu.” Abusa noma mórranda, yabü ngürsil atamürrün ki kwarile. ²⁷ Zitulkus módóga, e [deból] kan akyan-gu yabü balngomólóm kolae tonarr tónggapónóm. ²⁸ Nadü oloma gó mólda metat, wa myamem koke ki gó móldar yarile. A wa ma Zagötóm ki bai tóbanóm tange tóba morroalóm, igósüm oya darrü kla asi yarile kolpam aliónüm ibü tangbamtinüm. ²⁹ Kolae ó küp-koke bóktana koke ki baus kwarile yabü ulitüdüğabi. A ma wata ene bóktana ki baus kwarile, ngibürr kolpam ne pokoa tangbamtinda arüngan ngibtanóm. Ene igósüm, ini bóktana ibü tangbamtinda, ne kolpama arrkrrudako. ³⁰ Akó Godón kolkal Samu gyagüp kolae an ngitan-gu. Zitulkus módóga, Godón Samu timamzana, God ne kla ingrinürr yabüka ene ngürrankü, wa yabü sab noma [laurdü amóne]. ³¹ Blaman ene

tonarr oloklón: alzizi boman, wirri ngürsil, popa ngürsil, popa taegwarr, obae bóktan ngibürr kolpamabkwata panzedó, akó abün-abün azid alión tulmil. ³² A e ma morroal tonarr akó gyaur moboküpükü koralo, yabiób darrpan-darrpanab kolae barrgonde, wata God yabü kolaezan barrgonórr Kerrisokama.

5

Zyóndü Nyaben

¹ We ngarkwatódó, Godkagabi tikó ipüdamke, tóba moboküpü olmalzan. ² Yabü [moboküpü ubia] yabü nyaben ki balngomól yarilün, wata Kerrison moboküpü ubizan yarilürr mibüka, akó wazan tóba arról tókyenóp mibünkü. Wa tóba arról nóma nókyenóp, wa [urdü agasil larzana] akó morroalan ilang gyaur klama* Godónkü.

³ Pamkolpamab zitulkus alión-gu yabükwata bóktanóm igó, e inkü utódakla, yabü kol ó morwal koke nidipko, ó e darrü-darrü tulmil tómbapónakla, [kolkal]-koke ne tulmilko, ó ubia yabü azebda abün elklazam, zitulkus ini tulmil gaodó kokeako Godón pamkolpama tómbapónóm. ⁴ Akó e igó pokó bóktan-gu, büódan bóktan ó gonggo bóktan ó büódan tiz bangón bóktan. Ini bóktan gaodó kokeako. A e ma Godón eso bóktan ki ekyanane. ⁵ E amkoman umul ki kwarila, igó oloma sab ene bwóban

* ^{5:2} morroalan ilang gyaur kla: Isrrael pamkolpama urdü agasil lar nóma simarrunóp [altadó] arrbünum, ene ilang morroal yarilürr Godka (Bazeb Tonarr 29:18).

morroal elklaza koke yazebe, Kerriso akó God ne balngomóldamli Kingzan: wankü nótó utóda, oya kol ó müór koke nótóka, kolkal moboküp-koke noane, ó ubia noan apadóda abün elklazam. Ubia noan apadóda abün elklazam, wa obae god [ótók] oloma, zitülkus wa ene elklaza ótökda.

⁶ Darrü oloma yabü ilklió koke ki nüliónünüm küp-koke bóktane, zitülkus ene kolae tulmil-abme, Godón wirri ngürsila sab tame ibüka, oya bóktan koke nidi arrkrrudako. ⁷ We ngarkwatódó, inzan pamkolpampükü dabyón-gu.

⁸ Zitülkus módóga, ngaen e tümündü koralnórró, a errkya ma e zyóndümakla, e Lodka dabyórrünzanakla. Da e wata igó olmalzan ngyaben koralo, zyóndü nidipako. ⁹ (Zitülkus módóga, darrü olom zyóndü nómada, oya blaman tórrmen tulmil morroal ó dümdümako, akó oya moboküp amkomana.) ¹⁰ Akó kóbó emzyetam Lodón laróga bagürwóman ngitanda.

¹¹ Ene pamkolpampükü dabyón-gu, tümündü nidipako, küp-koke tórrmen tómbapónóm. A e ma ene tórrmen panzedó simarruane, igó bómtyanóm igó, i kolaeako. ¹² Zitülkus módóga, ene pamkolpama ne tórrmen anikanik tómbapóndako, inzan kolaeako, ene ta kari büód kokea dele ene tórrmenabkwata ikiküm. ¹³ A zyóna blaman ne elklazadó warri bapónda, okaka azazirrúnako panzedó.

¹⁴ Zitülkus módóga, blaman ne okaka azazirrún elklazako, zyónako. We zitülkusdü, igó angrirrüna wagó,

“Utan olomóe, türsümül,

türsümül büdüldügabi,
da Kerrison zyóna marü warri mapóne."

¹⁵ Da módoga, e umul-umul koralo, e iazan ngyabendakla. E inzan pamkolpamzan ngyaben-gu, [wirri gyagüpitótók] babul nibióbe, a e ma inzan pamkolpamzan ngyaben koralo, wirri gyagüpitótók nibióbe. ¹⁶ Blaman tonarrdó aerr koralón morroal tómbapónóm, yabü gaodó kan asi nóma yarile, zitülkus pamkolpama abün kolae tómbapondako ini ngyaben tonarrdó. ¹⁷ We ngarkwatódó, e gonggo bain-gu, a e ma umul ipüdamke Lodón ubi laróga. ¹⁸ Ngyepame gorrgorr bain-gu, zitülkus ene gorrgorr baina pamkolpam balngomólda büödan tulmil tómbapónóm tibiób bübi. A Godón Samua ma yabü büb ki gwarran. ¹⁹ Yabiób darrpan-darrpandó wórr bónghyalólám igó opore, Godón Bukdü wibalómórrón ne klamko, akó Godón agür wórrí akó ngibürr samuan ngarkwatódó wórri. Wórr bónghyalólám akó wórr elklaza bapulólám Lodka yabiób moboküpi. ²⁰ Metat Godón eso ekyalamke, mibü Ab nótóke, blaman elklazabkü mibü Lod Yesu Kerrison ngidü.

²¹ Yabiób darrpan-darrpanab tangdó ki korala, zitülkus e Kerrison gum-gum ótókdakla.

Morwal akó Konggal

²² Konggal, e yabiób morwalab tangdó ki kwarila, e Lodón tangdózanakla. ²³ Zitülkus módoga, müór kolan singüle, Kerrisozan sos pamkolpamab singüle, oya büb nidi tónggapondako.

Wa tüób ibü Zidbain Pama. ²⁴ Da sos pamkolpam Kerrison tangdózanako, konggal ta tibiób morwalab tangdó ki korale blaman elklazadó.

²⁵ Morwal, yabü moboküpdu ubi yabiób konggaldó ki korale, wata Kerrison moboküpdu ubizan yarilürr sos pamkolpamkdó, da wa tóba arról nókyenóp ibünkü. ²⁶ Wa ini kla tónggapónorr ibü kolkal bainüm, ibü aguldi nae-e tóman amanóm Godón Bóktandóma. ²⁷ Ene igósüm, ibü arrbünüm tóba obzek kwata wirri kómal sos pamkolpamzan, tómanbabul ó bórrngamórrón-koke ó darrü inzan kla, a ma kolkal akó kolae-babul. ²⁸ Ini dadan ngarkwatódó, morwalab moboküpdu ubi tibióban konggaldó ki korale, ibü moboküpdu ubi tibióban bübdüzanako. Noan moboküpdu ubi tóbanan koldóma, tóba moboküpdu ubi tóbakama. ²⁹ Anda, darrü olom babulana, tóbanan büb nótó alzizi amaikda. A wa ma tóba büb ngoyónda akó ngakanda, wata Kerrisozan tómbapónda sos pamkolpamabkü, ³⁰ zitülkus mi oya büban il tizakla. ³¹ Godón Wialómórrón Bóktana enezan bóktanda wagó, “Ini zitülkusdü pama tóba aipab nis nümgüte, ama tóba koldó dabine, da i ama darrpan bübüm baini.” ³² Ini wirri kwindü anikürrün bóktana, da ka ma Kerrisonbóka apóndóla akó sos pamkolpambóka. ³³ A yabü darrpan-darrpan paman moboküpdu ubizane tóbaka. Akó kola tóba müór [morroal ki yangónól].

6*Olmal akó Aipalabal*

¹ Olmal, e Lodka dabyórrünzanakla, e yabiób aipalabalab bóktan arrkrru koralón, zitülkus ini dümdüma. ² “Ma moba aipab nis morroal angón namülün.” Ini ngaen-gógópan gida bóktan pokoa [alkamül-koke bóktanpükü]. ³ Ene bóktan módóga, “Ene igósüm, elklaza sab morroal korale marünkü akó ma sab wirri kokrrap ngyabelo ini tüpdü.”

⁴ Abal, yabiób olmal ngürsilan ngibtan-gu, morroal zitülkusdü. A e ma ibü dódórr ninane ibü arüngi ikik bokrrande akó umul baindi Lodón ubi ngarkwatódó.

[Leba Zaget] Kolpam akó Ibü Wirri Pam

⁵ Leba zaget kolpam, yabiób tüpan wirri pamab bóktan arrkrru kwarilün, [morroal bangónde] akó gum bangónde, amkoman moboküpi, wata e Kerrison bóktanzan arrkrrudakla. ⁶ E ibü bóktan wata ugón koke arrkrrunane ibü ilküpü, ó igó zitülkusdü koke, ibü bagürwóman ngibtanóm. A e ma ibü bóktan arrkrru kwarilo Kerrison leba zaget kolpamzan, Godón ubi tómbapónde yabiób moboküpi. ⁷ Yabiób zaget tómbapólama barnginwómpükü, wamaka e Lodónkü zagetódakla, a kolpamabkü koke. ⁸ Zitülkus módóga, e umulakla wagó, Lod sab blaman pamkolpam ene darrem kla nökyerre, i morroal ne kla tómbapondako, ia i

6:1 Kolosi 3:20

6:3 Bazeb Tonarr 20:12; Duterronomi 5:16

6:4 Kolosi 3:21

leba zaget kolpamako, ta ia leba zaget kolpam-koke.

⁹ Akó wirri pam, e yabiób leba zaget kolpam dadan ngarkwatódó angón koralo. E ibüka bóktan-gu igó, “Ka marü kubó mómkolo, ma ne koke nóma tónggapono, ka marü ne poko mila.” E ene poko bóktan-gu, zitulkus e umulakla, ibü kwitüm Wirri Pam nótóke, wa ta yabü kwitüm Wirri Pama. Akó wa sab blaman pamkolpam darrpan ngarkwatódó zaz nirre.

*Blaman Büb Adlang Elklaza, God Mibü ne
Elklaza Tülinóp Satanidü Bóka Bamgünüm*

¹⁰ Dómdóm bóktan módóga, karrkukus bórrangke ezan Lodka dabyórrünakla akó oya wirri arüngdügabi. ¹¹ Da blaman büb adlang elklaza ugó bamelam, God yabü ne elklaza nülinóp, igósüm e gaodó koralo [debóldó] bóka bamgünüm, wa yabü ilklió büliónüm nóma kainda. ¹² Zitulkus módóga, mi pamakanpükü koke gazirrdakla, a mi ma kolae anerrupükü gazirrdakla akó kolae samupükü, arüngi nidi balngomóldako ini tümün bwóbdü. Akó mi kolae anerru ó samupükü gazirrdakla, arüngi nidi balngomóldako kwitüm bwóbdü. ¹³ We ngarkwatódó, blaman büb adlang elklaza ugó bamelam, igósüm e gaodó koralo kolaepükü bóka bamgünüm, kolae ngürr nóma semrrale. Akó igósüm, karrkukus bórrangóm, e blaman elklaza nóma tómbapónarre, ene kakóm.

14 Da e tómbapórrón koralo satanidü bóka bamgünüm, belt* batende yabiób kobtoldó. Ene belta amkoman bóktanóm zamngólda. Dalgüp adlang kla† bamelam. Ene [dümdüm tonarróm] zamngólda. **15** Akó wapór kla bamelam yabiób wapórdó. Ene wapór klama paudüm zamngólda, ne pauda tamórr Morroal Bóktanana Yesunkwata. Ene paudanme e sakó-sakó kwarilo.‡ **16** Ene tumum, büb adlang kla§ emorronam. Ene Godón amkoman angunüm zamngólda. Ene klame e gaodó kwarilo blaman satanian urpükü kyab atamünüm. **17** Singül adlang walap* bamelam. Ene Godón zidbainüm zamngólda. Akó Godón Samuan gazirr turrik yazebam. Ene Godón Bóktanóm zamngólda.

18 Tóre koralón blaman tonarrdó akó blaman elklazadó Samua yabü iazan balngomólida, Godón atode yabü tangbamtinüm. Inzan tóre bakom, aerr koralón akó metat tóre koralón blaman Godón pamkolpamabkü. **19** Akó tóre koralón kürünkü igó, God kürü böktan

* **6:14** belt: Gazirr paman belt baten yarilürr tóba kokrap mórrkenyórr amoanóm, igósüm wa tómbapórrón yarilürr busom akó gazirrüm. Godón amkoman bóktandógbabi ma tómbapórrónla satanipükü gazirrüm. † **6:14** dalgüp adlang kla, Mórrke-mórrke módóga: breastplate. ‡ **6:15** Darrü Grrik böktanan küp módóga: Tómbapórrón kwarilo Morroal Bóktan paudankwata amgolóm. § **6:16** büb adlang kla, Mórrke-mórrke módóga: shield. Darrü gazirr klama gazirr paman büb adlangóm, igósüm kyaba oya büb koke anóbe. Ene kla nugup pokoe-tónggapórrón yarilürr, lar sopae-e ngalaorrón.

* **6:17** singül adlang walap ayane tónggapórrón klama. Mórrke-mórrke módóga: helmet.

kókyene ka bóktanóm nóma kaino, igósüm ka kwindü bóktan gum-koke pupain namulo, Morroal Bóktandó ne anikürrün bóktane. ²⁰ Ka Kerrison menyam pamla ini bóktan büdrratón. We zitülkusdü, ka sein sye-i amrókrrónla tümün müótüdü. Tóre korálón igó, ka gum-koke namulo ene bóktan pupainüm, kazan ki bóktan namüla.

Dómdóm Alakón Bóktan

²¹ Tikikus mibü moboküpdu zonareta, amkomán moboküpi nótó zagetóda Lodónkü. Wa sab yabüka blaman kla büdrratle, igósüm e ta umul koralo ka iadóla akó ka laró tónggapóndóla. ²² Ka oya ugósüm zirrapóndóla yabüka, e umul koralo ki iadakla akó wa yabü moboküp arüng nütürre.

²³ Ka tóredóla, God, mibü Ab nótóke, akó Lod Yesu Kerriso blaman [zonaretal] moboküpdu paud ki nülinüm akó ibü [moboküpdu ubi] metat tibiób darrpan-darrpandó ki kwarilün amkomán bangundi. ²⁴ Ka tóredóla, Godón [gail tonarr] blamandó ki yarilün, nibiób moboküpdu ubi mibü Lod Yesu Kerrisokama, ne moboküpdu ubia kokean blakón.

6:21 Apostolab Tórrmen 20:24; Kolosi 4:7; 2 Timoti 4:12; Taetus

3:12 **6:22** Kolosi 4:8

Godón Buk
Portions of the Holy Bible in the Gizrra language of
Western Province, Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Gizrra long Niugini

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gizrra

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-02-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 13 Dec 2023

d83b2e14-c797-5499-b582-de63912ac614